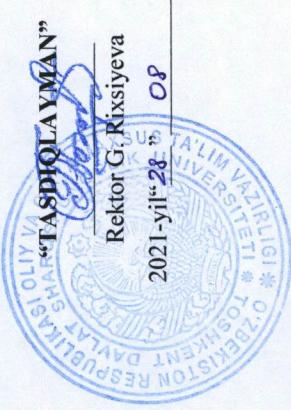

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
TOSHKENT DAVLAT SHARQSHUNOSLIK UNIVERSITETI

O'RGANILAYOTGAN MAMLAKAT TARIXI
(AFG'ONISTON)

FANINING O'QUV DASTURI

Bilim sohasi:	200000	-	San'at va gumanitar soha
Ta'lim sohasi:	220000	-	Gumanitar fanlar
Ta'lim yo'nalishi:	60230100	-	Filologiya va tillarni o'qitish (sharq tillari bo'yicha)

2
M. M. S.

2
M. M. S.

Fan/modul kodı	O'quv yili 2021-2022	Semestr 2,3	ECTS - Kreditlər 4,4
Fan/modul turi	Ta'lim tili O'zbek/rus	Haftadagi dars saatları 4,4	
1.	Fanning nomi O'rjanilayotgan mamlakat tarixi (Afg'oniston)	Auditorya mash'ulotları (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)
		120	120
			240

I. Fanning mazmuni

Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarga O'rjanilayotgan mamlakat tarixi (Afg'oniston) fanining nazariy va amaliy asosları, Afg'oniston tarixini davrlashtırışında asosy tamoyilları, Afg'oniston hədudidagi ilk davalarning təshkil etilishindən boshlab mühim tarixiy davrnı yoritishga əid bir qator masalalarını, mintaqadagi etno-madaniy jərayonlar, ijtimoiy-iqtisodiy munosabatlar, məddiy madaniyat xüsusiyyatlarını o'rgatış hamda ularda xolisona ilmii dunyo qarashını, ko'nikma va malaka həsil qılışdan iborat.

Fanning vazifası - Afg'oniston tarixinin kelib chiqishini aniqlash va Afg'oniston hədudida ilk odamlarning paydo bo'lishindən təribən dəvlatçılık asoslarının paydo bo'lish bosqichlarını (miloddan avvalıgi 5-4 ming yillik - X asır) kürzatış; mamlakat tarixinin sənədləri (VII-XII asrlar), Mo'g'ular və temuriylar dəvri (XIII-XVII asr o'itaları) və XIX-XX asrlarda Afg'oniston iqtisodiy, ijtimoiy və siyosiy jərayonlar, afg'on jamiyatının evolusion xüsusiyyatlarını ochib berish; talaballarda Afg'oniston tarixiga yagona jarayon sıfatıda qarashlarını şəklləntirish, etno-konfessiyavlı institutlarning, shuningdək, ularning etnik-madaniy xüsusiyyatlarını chuqur bilish asosida xonijiy Osipo, bu holda afg'on diasporalarının tarixiy rivojlanışını təhlil qılış ko'nikmalarını rivojlanırtışığa ko'maklashish.

II. Asosiy nazary qism (ma'ruza mashg'ulotlari) II.I. Fan tərkibiga quyidagi mavzular kirdə:

MODUL I. (Qadimgi va o'rta asrlar)

1-mavzu. O'rjanilayotgan mamlakat tarixi (Afg'oniston) faniga kirish.

Fanning maqsadi va vazifələri, o'tiadigan məzularga tuzilməviyə məntiqiy chızma asosla tushuncha berish, Afg'oniston tarixini davrlashtırış masalaları, Afg'oniston tarixi tarixşunusluğ, Afg'onistonning tarixiy rivojlanışında umumiy və o'ziga xos muammələri, Hozirgi Afg'oniston Respublikasının umumiy xüsusiyyətləri, turli davrlardagi Afg'onistonning

geografič chegaralari, Afg'onistonning dunyo madaniyatiga qo'shgan hissasi.

2-mavzu. Qadingi Afg'oniston

Ibtidoy jamoa tuzumi. Paleolit va mezolit davri. Qadimiy dehqonchilik va chovachilik manzilgohlarining vujudga kelishi va rivojlanishi. Ibtidoy madaniyatning shakllanishi. Miloddan avvalgi 1-mingyillikda hunarmandchilikda metalga ishllov berish sohasining rivojlanishi.

Siyosiy munosabatlarning vujudga kelishi va ilk davlatlarning taskil topishi. Baqtriya davlatining tashkil topishi hamda mamlakatning ichki va tashqi siyosati. Baqtriya davlatiga Ossuriya podshosi Nin Belidning bosqinchilik yurishlari. Bakriya, Areya, Araxosiya, Dratiana va boshqa qadimiy viloyalar. Zardushtiylik dinining rivojlanishi.

3-mavzu. Afg'onistonda ahamoniylar imperiyasi hukmronligi

Midiya podsholigi va Ahamoniylar hukmronligining o'matilishi. Kir II (58-530) hukmronligining o'rnatilishi va bosqinchilik yurishlari. Kir II davrida o'matilgan qonunchilik tizimi. Tashqi savdo va xalqaro munosabatlarning shakllanishi. Doro I (522-486) hokimiyat tepasiga kelishi hamda istilochilik harakattari. Ahamoniylarning ichki va tashqi siyosati. Doro I ning moliyaviy islohoti va mamlakat hududini satrapiklar bo'lishi. Ahomoniylar davlati hukmronligi davrida Afg'onistondagi ijtimoiy-iqtisodiy ahvol.

4-mavzu. Aleksandr Makedonskiyning harbiy harakatlari

Filip II ning harbiy yurishlari. Aleksandr Makedonskiyning hokimiyat tepasiga kelishi. Miloddan avvalgi 330 yilda yunon-makedon qo'shining Baqtriyaga qarshi harbiy harakatlari.

5-mavzu. Salavkiylar hukmronligi davrda Afg'oniston

Salavkiylar hukmronligi davrida Afg'onistondagi iqtisodiy va ijtimoiy-siyosiy jarayonlar. Salavk I (312-280)ning harbiy harakatlari, Antiox I (280-261)ning xalq farovonligini ta'minlash yo'sidagi islohotlari. Antiox II (261-225), Salavka III (225-223)lar hukmronligi davrida salavkiylar davlatining inqirozga uchrashi. Mahalliy hukmdorlarning mustaqillik uchun kurashlari.

6-mavzu. Yunon-Baqtriyada davlati.

Yunon-Baqtriyaning mustaqillik uchun kurashi. Diodot I Salavkiylarga qarshi ozodlik harakatlari. Mamlakatning hududi taqsimoti. Yunon-baqtriyalarning bosqaruvi, qonunchilik sohalardagi islohotlari. Ellin madaniyatining rivojlanishi. Yunon-baqtriyada davlatining inqirozga uchrashi sabablar.

7-mavzu. Kushon podsholigi davrida Afg'oniston.

Afg'onistonda kushon podsholari hukmronligining o'matilishi. Kanishka (milodiy 78-123 yillar) hukmronligi davrida Kushon davlati podsholigi o'z

Ю.В. Ганковский. Мысль – Москва 1982. (Учебник для ВУЗов)

3. В.Г. Коргун. История Афганистана. XX век. "КРАФТ". РАН. Институт востоковедение. (Учебник) 2004.

4. С.Б.Панин. Советская Россия и Афганистан 1919-1929. – М., 2000.

5. Colonel G.B. Malleson. History of Afghanistan from the Earliest period to the Outbreak of the war of 1878. Second edition. London 1879.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh.M. Ekin va farovon, demokratik O'zbekiston davlatini bingalikda barpo etamiz. – Т.: "O'zbekiston", 2017.
2. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. – Т.: "O'zbekiston", 2017.
3. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustuvorligi va inson manfaatlarini ta'minlash – yurt tarraqiyoti va xalq farovonligining garovi. – Т.: "O'zbekiston", 2017.
4. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan quramiz. – Т.: "O'zbekiston", 2017.
5. Басинев Н. История Востока. 1-2 том. (Учебник) М., 2004.
6. Бигасин А., Данламаев М. История Древнего Востока. (Учебник)-М., 2001.
7. Новейшая история стран Азии и Африки. XX век. (Учебник) -М., 2000.

Axborot manbalari

1. <https://www.history.ru>
2. <https://www.academia.edu>
3. <https://e-tarix.uz>
4. <https://ziyonet.com>
5. www.afgan.national.history
6. O'quv dasturi "Sharq mamlakatlari tarixi va antropologiyasi" kafedrasida ishlab chiqilgan va 2021 - yil "26" — 08 — dari " 01 " - sonli bayonomasi bilan ma'qullangan.
7. O'quv dasturi Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti Kengashining 2021 - yil "28" — 08 dari " 1 " - sonli bayoni bilan tashdiqlangan.
8. Fan/modul uchun mas'ullar:
A.A.Xaydarov - TDSHU, "Sharq mamlakatlari tarixi va antropologiyasi" kafedrası professori, siyosiy fanlar nomzodi.
9. Taqrizchilar:
K.S.Azimov - TDSHU, "Sharq mamlakatlari tarixi va antropologiyasi" kafedrası dotsenti, tarix fanlari nomzodi
D.J.Urakov – O'zMU "Jahon tarixi" kafedrası mudiri, tarix fanlari nomzodi, dotsent (turdosh OTM).

siyosiy institutlarga islam omilining ta'sir o'tkazishi va uning darajasini tahlil qilish va aniqlash, Afg'oniston tarixining turli bosqichlarida uning asosiy parametrlari va yo'nalishlarini oqilona tahlil qilish, ko'tsatilgan atamalardan, shu jumladan ilmiy munozaralarda foydalanish, tarixiy va madaniy voqeqliklarni tahlil qilish, Afg'oniston tarixiga oid manbalarni mustaqil tadtqiq qilish va o'rganish <i>ko'nikmalariga ega bo'lishi</i>; • Afg'oniston va boshqa mamlakatning tarixiy jarayonini tahlil qilish, mustaqil ishslash, Afg'oniston tarixiga oid masalalar bo'yicha ma'lumot izlash, Afg'oniston tarixini, uning tarixiy rivojanishining o'ziga xos xususiyatlарини hisobga olgan holda batafsil tafsiflash, jahon tarixiy jarayoni kontekstida Afg'onistoning tarixiy-huquqiy va rivojanish tendensiylarini tahlil qilish va tushuntirish, ichki va tashqi omillarni hisobga olgan holda, tarixiy rivojanishning turli bosqichlarida Afg'oniston tarixini tahlil qilish, Afg'onistondagi ijtimoiy-iqtisodiy, siyosiy va huquqiy tizimlarining tarixiy xilma-xilligini hisobga olgan holda siyosiy madaniyat va mentalitetning o'ziga xos xususiyatlарини tahlil qilish, Afg'onistoning tarixiy rivojanishining turli bosqichlarida islam omili va uning turli xil ko'rinishlarini hisobga olgan holda tarixiy jarayonning asosiy yo'nalishlarini tushuntirish, Afg'oniston tarixi bo'yicha ilmiy adabiyotlar va manbalardan, shuningdek ularda mayjud bol'gan atamalardan foydalanish, afg'on tarixining asosiy parametrlari va tendensiylarini yoritish va tahlil qilish, Afg'oniston tarixining ijtimoiy-siyosiy voqeqliklarini tahlil qilish, ilmiy tadqiqot institutlari fondlari materiallardan foydalanish va amaliyotda qo'llash <i>malakalariga ega bo'lishi</i> kerak.	VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari: • ma'ruzalar; • interfaol keys-stadilar; • seminarlar (mantiqiy fikrflash, tezkor savol-javoblar); • guruhlarda ishslash; • taqdimotlar qilish; • individual loyihalar; • janoa bo'lib ishslash va himoya qilish uchun loyihalar. VII. Kreditlarni olish uchun talablar: • Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarini to'liq o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oralig' nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni topshirish. VIII. Asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotlari hamda axborot manbalari Asosiy adabiyotlar 1. Afg'oniston tarixi (o'quv qo'llanna). Mualliflar guruhu: A.M.Mannonov, N.A.Abdullaev, R.R.Rashidov. TDShI, T.: 2016. 2. История Афганистана с древнейших времен до наших дней. Ред:

qudratining cho'qqisiga erishishi. Buddaviylik dini ham Afg'oniston hududiga tarqalishi. Kushon hukmdorlarining madaniy sohada erishgan yutuglari. Kushon imperiyasining zaiflashi sabab va oqibatlari. 8-mavzu. Ilk feudal munosabatlar davrida Afg'oniston Feodal munosabatlarning qaror topishi. Kushon imperiyasi inqirozidan so'ng mustaqil mulklarning shakllanishi (Chag'omiyon, Xuttalon, Toxariston). V asrda ettaflitlarning Afg'oniston va Hindiston hududini istilo qilishi. Afg'oniston hududiga xioniyilar va kidariylarning bosqinchilik yurishlari. Sosoniy hokimyatining mustahkamlanishi.	9-mavzu. Afg'oniston musulmon sulolalari hokimiyati ostida Afg'onistonda quoldorlik tuzuminining yemirlishi va dastlabki feodal munosabatlar shakllanishi. Afg'onistonda arab xalifaligi hukmronligining o'matilishi. Xalifalik va uning ijtimoiy-iqtisodiy tuzilishi. Afg'oniston Umaviyalar va Abbasiyalar xalifaligi tarkibida. Arab bosqinchilari zulmiga qarshi xalq kurashlari. Mustaqil amirliklarini vujudga kelishi. Xurosonda Toxiriylar sulolasining xalifalikni bosqerishi. 10-mavzu. Somoniylar va G'aznaviyalar davrida Afg'oniston Seistonda Safforiylar amirligining o'natilishi. Mavoraunnahrda somoniylar hokimiyatining qaror topishi. Ijtimoiy-siyosiy munosabatlar. Yer egalligi. Musulmon madaniyat. G'aznaviyalar davlati. G'aznaviyalar sulolasini ichki va tashqi siyosati. Guridilar, xaladjilar va afg'on qabilalarning XII-XIII asrlar ijtimoiy-siyosiy hayoti. Guridilar davlati. Dehli sultonligi. Afg'on (pushtun) qabilalarining Afg'oniston bo'ylab yoyilishi. Ko'chmanchi qabilalarning chorvachilik xo'jalik faoliyati.	11-mavzu. Afg'oniston mo'g'ullar bosqini davrida Mo'g'ullar davlatining vujudga kelishi. Chingizzonning bosqinchilik yurishlari va uning natijalari. Mo'g'ullar bosqinining afg'onistondagi ijtimoiy-siyosiy davlati. Jaloliddin Manguberding bosqinchilargacha qarshi harbiy harakatlari. 12-mavzu. Temuriylar davrida Afg'oniston Amir Temurning mo'g'ullar zulmiga qarshi harbiy harakatlari. Temuriylar davlatining tashkil etilishi. Amir Temuring Xurosonga nisbatan uysushtirgan harbiy harakatlari. Afg'onlarning Gilzoy qabilasining temuriylarga qarshi harbiy yurishlari. Qobil va Shimoliy Hindiston Pirmuhammad hokimligi davrida. 13-mavzu. Boburiyalar hukmronligining o'rnatalishi. Zahiriddin Muhammad Bobur Movaraunnahr taxi uchun olib brogan harbiy yurushlari. XVI asr boshharida Afg'onistondagi norozilk harakatlari. Boburining Afg'onistonda hokimyatni qo'ga olishi va Hindistonga nisbatan

bosqinchilik yurishlari.

14-mavzu. Boburiylar inqirozga uchrashi va Afg'onistondag'i xalq qo'zg'oloni.

1707 yil Avrangzeb o'limidan so'ng Afg'oniston hududidagi boshqaruvning ijtimoiy-siyosiy va madaniy jihatdan yuksalishi. Mir Vayxon va Mirmahmud qo'zg'oloni. Mirmahmudning Eronda hokimyatni egallashi.

15-mavzu. Feodal tarqoqlik davrida Afg'oniston.

Kobul, Qandahor, Qunduz, G'azni, Hiro, Balk va Badaxshon viloyatlarning ijtimoiy-siyosiy va madaniy jihatdan yuksalishi. Qandahor va Hiro knyazliklarning tashkil topishi. Mamlakada mahalliy bosh-bosidoqliklarning avj olishi.

MODUL II. Yangi va eng yangi davr

1-mavzu. Yangi davrda Afg'oniston.

Afg'onistonning yangi davr tarixi. Asosiy davrlari. Yangi davr tarixshunosligi. Asosiy manbalar va tadqiqotlar. Feodal ishlab chiqarish munosabatlardagi o'ziga xoslik feozalizm masalalari. Afg'on qabilalari, qabilaliviy munosabatlar. Qabilalboshiqlari va asizodlarning tutgan o'mni.

Duroniyalar davlati. Sadozaylar va baraqzaylar. Axmadxon sadozay. Duroniyalar davlatini barpo etilishi. Duroniyalar davlatida xonlarning tutgan o'mni. Axmadshoxning ictki va tashqi siyosati. Ma'muriy tizim. Timurshox, Zamonshox davrida Afg'oniston.

2-mavzu. XIX asarda G'arb davlatlarning Afg'onistondag'i siyosati.

Afg'oniston feodal tarqoqlik davrida. Iqtisodiy va siyosiy tushkunlik. Hokimiyyat uchun o'zaro kurashlar. Barazaylar sulolasini davlat teпасига kelishi. Afg'on davlatning parchalanishi. XIX asrning I yarmida ingliz-atg'on munosabatları.

Afg'onistonda Angliyani olib borgan birinchi urushi. XIX asr 30 yillarda xalqaro vaziyati, Angliya va Fransiyaning Yaqin Sharqda mustamlakachilik siyosatini kuchaytirish uchun Afg'oniston davlatini vostitasiga aylantirish. Angliyani Afg'onistonning ichki ishlariiga aralashuvni. Berns missiyasi va uning asosiy maqsadlari.

3-mavzu. Do'st Muxammadxonning hokimyat teпасига kelishi.

Do'st Muxammadxonning tashqi va ictki siyosati. Rossyaning Yaqin Sharqda olib borgan siyosati va afg'on masalasiga munosabati. Vitkevich missiyasi. Birinchi ingliz-atg'on urushi. Afg'on-buxoro munosabatları.

Afg'onistonning siyosiy jixatdan birlashuv. Do'st Muxammadxonning ictki siyosatini muistamlakachilik siyosatini kuchaytirilishi. Ingliz-atg'on shartnomalari (1855-1857). Peshovar masalasi. "Yopiq chegara" siyosati. O'zaro kurashlar. Sheralixonning taxt teпасига kelishi. Sheralixon isloxoatlari va ularning Afg'oniston

9. Afg'onistoniga arab-islom madaniyatining kirib kelishi.

10. Mahalliy muslimmon sultonlari hukmronligi.

11. Afg'oniston mo'g'ul xonlari istibodi davrida.

12. Temuriylar imperiyasi Afg'onistondag'i ijtimoiy-siyosiy va madaniy hayot.

13. Boburiylar hukmronligi davrida ijtimoiy-siyosiy va madaniy hayot.

14. XVI-XVII asrlarda Afg'onistondag'i vaziyat.

15. Mahalliy knyazliklari davrida Afg'oniston

16. Ingлиз – afg'on munosabatları.

17. Do'st mullahmaddxonning ictki siyosati.

18. "Yosh afg'onlar" hukumatining tashqi siyosati

19. Afg'on qochoqlari muammosi

20. Najibulloxonning ictki siyosati

21. Islom amirligining Afg'onistonda tashkil topishi

22. Majoxidlat hukmronligi davrida Afg'oniston

23. Bonn konferensiyasi va uning tarixiy ahamiyati

Mustaqil o'zlashdiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlardan tayyorlash va uni taqdimat qilish tawsiya etiladi.

3. V. Ta'lim natijalari/Kasbiy kompetensiyalari

Talaba biliishi kerak:

- O'rganilayotgan mamlakat tarixi (Afg'oniston tarixi) fanning maqsad va vazifalari, afg'on tarixining asosiy bosqichlari, Afg'onistonning dunyo madaniyatiga qo'shgan hissasi maznumi, insoniyat madaniyat tarixi kontekstida afg'onlarning san'ati, madaniyat va urf-odatları, Afg'oniston tarixiga oid asosiy manbalarning umumiy maznumi, qadimgi davrdan to hozirgi kungacha bo'lgan Afg'onistonning tarixiy rivojlanish tendensiyalari, Afg'oniston tarixining turli bosqichlarida uning shakllanishiga ta'sir ko'rsatgan ictki va tashqi omillarning asosiy maznumi, Afg'onistonda tarixan rivojlangan ijtimoiy-iqtisodiy, siyosiy va huquqiy tizimlarning o'ziga xos xususiyatlari, afg'onlarning siyosiy madaniyat xususiyatlari va ularning mentaliteti, Afg'onistonda ijtimoiy va siyosiy institutlarning shakllanishi va faoliyatiga islonning ta'siri darajasi, Afg'oniston tarixinining turli bosqichlarida uning asosiy parametrlari va yo'naliishlari, Afg'oniston tarixi bilan bog'liq bo'g'an muhim matlamalarning ma'nosи, afg'on tarixining muhim ijtimoiy-siyosiy voqeqliklarning tarixiy kelib chiqishi va konteksti hamda ulardan ilmiy madsadlarda foydalanan haqida tasavvur va biliinga ega bo'lishi;
- talaba tarixiy ma'lumotlarni ihmoyalik, tarixiylik, xolislik asosida o'rganishi, internet ma'lumotlarini, Afg'oniston tarixining asosiy bosqichlari va huquqiy maznumuni tahsil qilish, mustaqil ravishda Afg'oniston tarixi bo'yicha adapbiyot va manbalar bilan ishlash, Afg'onistonning tarixiy rivojlanishining har bir bosqichidagi asosiy rivojlanish tendentsiyalarini madaniyatining xususiyatlarini tushuntirish, Afg'onistondag'i ijtimoiy-

6. Afg' oniston hududida mustaqil davlatlarning paydo bo'lishi.
7. Kushon podsholigi davrida tashqi va ichki savdo aloqalari. Din va madaniyat.
8. Ilk o'rta ashlarda Afg' oniston hududida feodal munosabatlarning shakllanishi.
9. Afg' oniston Arab xalifaligi va mahalliy amirliliklarning tarkibida.
10. Mahalliy muslimmon sulolalari hukmonligi.
11. Afg' oniston mo'g'ul xonlari istibdodi davrida.
12. Temuriylar hukmonligi davrida ijtimoiy-siyosiy va madaniy hayot.
13. Boburiylar imperiyasining paydo bo'lishi.
14. XV-XVI asrlarda Afg' onistondagi madaniy hayot.
15. Qandahor va Xirot knyazliklari davrida Afg' oniston.

MODUL II. (Yangi va eng yangi davr)

1. Durroniylar davlati va uning ijtimoiy-iqtisodiy tuzilishi.
2. Ahmad-shox Durroniyning harbiy yurishlari.
3. Do'sti-Muhammadxon ichki va tashqi siyosati.
4. Anglyyaning mustamlakachilik siyosati.
5. Birinchi jahon urushi davrida Afg' oniston.
6. Yosh afg' onlar harakati.
7. Pushkin qabilalarning miliy-ozodlik xarakatlari.
8. Nodirshoh hukmonligi davrida Afg' oniston.
9. XX asning ikkinchi yarmida Afg' onistondagi ijtimoiy-siyosiy hayoti
10. Afg' oniston Respublikasini e'lon qilinishi.
11. XX asr oxirida Afg' onistondagi fuqarolar urushi.
12. Afg' onistonda sovet hukumatining harbiy harakatlari.
13. "Tolibon" rejimining tugatilishi. Afg' onistonni qayta tiklash muammosi
14. Afg' oniston-O'zbekiston siyosiy munosabatlari.
15. Afg' onistondagi ijtimoiy-siyosiy jarayonlarda xalqaro tashkilotlarning o'mi.

Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akademik guruhga bir professor-o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi zarur. Mashg'ulotlar faol va interfaol usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogik va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. Afg' oniston tarixiga oid adabiyotlar tahilli.
2. Qadimgi tosh davriga oid Afg' oniston hujudidagi manzilgohlar.
3. Doro I ning Afg' oniston hujudidagi bosqinchilik yurushlari.
4. Yunon-makedon qo'shinlarining bosqinchilik yurishlari
5. Ellinizmning qadimgi afg' on madaniyuatiga ta'siri.
6. Afg' oniston hududida mustaqil davlatlarning paydo bo'lishi.
7. Kushon podsholigi davrida madaniy hayot.
8. Afg' onistonda feodal munosabatlarning shakllanishi.

uchun ahamiyati. XIX asr 70-90 yillarda Afg' oniston Angliya va Rossiya davlatlarning olib borgan mustamlakachilik siyosati. Angliyaning «forward policy» bosqinchilik siyosati (1868-1873) va afg' on chegarasi masalasi. Angliya-Rossiya ziddiyatari. Soletov missiyasi. Kerzon missiyasi. Ikkinci ing'liz-afg' on urushi (1878-1879). Gandamak shartnomasi (1879). Xalq qo'zg'anlonlari. Iqtisodiy va siyosiy tushkunlik.	4-mavzu. XIX asr oxiri XX asr boschlari Afg' onistondagi siyosiy jarayonlar. Afg' onistonda ko'p millati feudal-absolyutik davlatning barpo bo'lishi. Abdurahmon-xonni davlat tepasiga kelishi va u yuritgan ichki siyosat. Harby ma'muriy, molijaviy isloxtolar. Birinchi sanoat korxonalarning tashkili qilinishi. Abduraxmon-xonning diniy siyosati-panisiomizm. Koloniali siyosat. Toshko'priy mojarosi. Pende mojarasi, afg' on-rus chegara masalasi. Afg' oniston XX asrning boschlariда 1907 yilda ingliz-rus shartnomasi. Xabilullo-xon yuritgan ichki va tashqi siyosat. Den missiyasi. Yosh afg' onlar xarakati, aсоси bosqichlari. Nasrullo-xon va uning tarafdorlari. Afg' oniston birinchi jahon urushi davrida. Betaraflik siyosati. German-turk missiyasi va shu missiyaning maqsadlari. Shimoliy-g'arbiy Hindistonda siyosiy vaziyat. 5-mavzu. Birinchi jahon urushi davrida Afg' oniston. Urushning boshanishi va oqibatlari. Birinchi jahon urushi davrida Afg' onistondagi xalqaro maydonidagi o'mi. Habibullaxonning betaraflik siyosati. 1915 yildagi Oskar Nidermayer missiyasi. Afg' oniston chegarasidagi 1916 yilda ko'tarilgan norozilik harakatlari. 1919 yilda Afg' oniston mustaqilligining o'matilishi. 3-ingлиз afg' on urushining boshanishi. 6-mavzu. Birinchi jahon urushi davrida Afg' oniston mustaqilligi yo'lidagi harakatlari. Yosh afg' onlar harakatlari. Afg' onistondan mustaqillik uchun olib borgan kurash. Konstitutsion rivojlanishning genezisi. Eng yangi davrga oyid asosiy muammolar. O'zbekistonda afg' onshunoslik. Afg' onistonda 1919 yilda o'tkazilgan davlat to'ntarishi. Yosh afg' onlar hukumati. Afg' onistondagi siyosiy vaziyati. III ingliz-afg' on urushi (1919-yil). Shimoliy-g'arbiy chegara viloyatlardagi pishtunlarni milliy-ozodlik xarakatlari. Ravaltindi shartnomasi. Afg' oniston xalqaro munosabatlarda. 7-mavzu. Omonulloxon hukmronligi davrida Afg' oniston yo'nalishlari XX asr. 20 y-dagi Afg' oniston. Yosh afg' onlar hukumati siyosatini asosiy yo'nalishlari. Iqtisodiy islohotlari, savdo, sanoat rivojlanishi. Ma'muriy tizim. Islohotlarning I bosqichi. Omonulloxonning ichki va tashqi siyosat va uning oqibatlari. Xost qozg'oloni (1925). Islonhotlarning II bosqichi. Siyosiy tushkunlik. Amonulloxon hukmronligi davrida Afg' onistondan xalqaro

munosabatlardagi o'rnî. Sovet-afg'on munosabatlari, 1921 yil sovet-afg'on shartnomasi, 1926 y. SSSR bilan Afg'oniston o'rtasida betaraflif va o'zaro hujum qilmaslik haqidagi shartnomma. Mamlakatdagi ijtimoiy-iqtisodiy inqiroz. Bacha Saqo qo'zg'oloni va uni hukumat tepasiga kelishi. Fuqarolar urushi. Bacha Saqo ichki siyosati. Siyosiy va iqtisodiy tushkunlik. Amonulloxon hukumatini qulashi.

8-mavzu. Afg'onistonda Muhammadzoylarning hokimiyat teпасига kelishi.

Omonullaxonga qarshi din peshvolarining norozilik harakatlari. Afg'oniston: XX asr 30 yillarda. Nodirshoxning Qobulga kirishi va Bacha Saqo hukumatini qulashi. 30-yillardagi iqtisodiy vaziyat. Nodirshoxning ickki siyosati. 1931-yilda qabul qilingan konstitutsiya. Nodirshoxning tashqi siyosati. Muhammad Zohirshox ning hokimiyat teпасига kelishi. Mamlakatda amalga oshirilgan sanot va transport sohalariidagi islohotlar.

9-mavzu. Ikkinchchi jahon urushi davrida Afg'oniston.

Urushning boshlanishi va oqibatlari. Afg'oniston ikkinchi jahon urushi arafasi va davrida. Germaniya bilan munosabatlarni kengayishi. Betaraflik siyosati. Mamlakatning iqtisodiy ahvoli. Afg'oniston tashqi siyosati.

10-mavzu. Ikkinchchi jahon urushidan so'ng Afg'onistondagi ijtimoiy-siyosiy o'zarishlar.

Afg'onistonni ijtimoiy-siyosiy taraqqiyoti. Siyosiy hayotni jonlanishi, oppozitsiya guruhlarini faollashuvni. Iqtisodiy vaziyat. Afg'onistonga chet el moliviyiy va texnik yordami. Muhammad Dovud hukumati. Davlat kapitalizm siyosati. Muhammad Dovud tashqi siyosati.

1964-65 yillarda o'tkazilgan konstitutsiya islohotlari. Muhammad Yusuf hukumati. 1964 yil konstitutsiyasi. Mehnat, maorif va sog'iqliqi saqlash sohalariida qonunlar. Saylov haqida qonun. Muhim g'oyaviy yo'nalishlar savdo va sudxo'rlik kuchlarni kuchayishi. Agrar munosabatlari.

11-mavzu. Afg'oniston XX asrning 70-yillarida Afg'onistondagi siyosiy vaziyat.

60-70 yillarda Afg'onistonning siyosiy va iqtisodiy rivojlantishi. 60-yillar oxirida siyosiy kurashni kuchayishi. 1973 yildagi davlat to'ntarishi. Monarxiyaning tugatilishi. 1978 yildagi Savr inqilobi. Savr inqilobining asosiy bosqichlari. Afg'onistonda 1979 yil aprel inqilobi arafasida sotsial-iqtisodiy va siyosiy vaziyat.

III. Amaliy mashg'ulotlar bo'yicha ko'rsatma va taysiyalar

Amaliy mashg'ulotlar uchun quyidagi mavzular taysiya etiladi:

MODUL I. (Qadimgi va o'rta asrlar)

1. Qadimgi Afg'oniston. Asosiy mambalar va ularning o'rganiilish tarixi.
2. Afg'oniston hududida ilk insoniyat manzilgohlarining paydo bo'lishi.
3. Fors hukmdorlarining Afg'oniston hududidagi bosqinchilik yuruslari.
4. Aleksandr Makedonskiy harbiy yurushlari davrida Afg'oniston.
5. Salavkiylar davrida Afg'onistondagi madaniy hayot.

siyosiy kuchlarni vujudga kelishi. Xalqaro kuchlarni Afg'oniston ichki ishlariiga aralashuvni. (Pokiston, Eron, Saudiyya Arabistonni, Xitoy). Afg'on muammosini siyosiy jihaddan hal etish va afg'on-islam oppozisiyasini shu masala munosabati. Afg'oniston va Pokiston o'rtasidagi muzokalar. Afg'onistonda ichki siyosiy vaziyat. Hukumat tengligi. Siyosiy tushkunlik. Nadjibullo hukumatining ag'darilishi. Rabbonty muvaqqat hukumati. Afg'oniston Islom davlatini e'lon qilinishi. Afg'on qochoqlarining muammosi. 80-90 yillardagi iqtisodiy va siyosiy tanglik. Muvaqat hukumatning yuritgan siyosati. Mamlakatda yangi siyosiy kuchlarni vujudga kelishi.

13-mavzu. Afg'onistonda Tolibonlar hokimiyat teпасига uning oqibatlari.
«Tolibon» rejimining o'matilishi va tugatilishi. Afg'onistoning xalqaro terroristik va ekstremistik guruhlar panoh topgan hududga aylanishi. Anti tolibon koalisiyani vujudga kelishi. Toliblar rejimining tugatilishi. Bonn konferensiysi. Afg'onistonni qayta tiklash jarayoni.

14-mavzu. Afg'oniston XXI asr boshida. Afg'onistonda yangi hukumatning shakllanrilishi.

Afg'oniston Islom Respublikasidagi ijtimoiy-siyosiy jarayonlar. Prezidentlik saylovlaring o'tkazilishi va davlat boshqaruvi organlarining shakllanrilishi. Ijtimoiy-siyosiy harakatlari, siyosiy partiyalar faioliyatining qaytadan jonlanishi va parliament saylovlari. Afg'onistonda qayta tiklash jarayoni va uning ahamiyati. Afg'oniston xavfiszlik tuzilmalarini yangidan yo'liga qo'yish bo'yicha choratadbirlari. Afg'onistoning iqtisodiy salohiyati va uni qayta tiklash jarayoni. Afg'oniston xalqaro va mintaqaviy jarayonlarda. Afg'onistoning Rossiya va Xitoy bilan munosabatlari. Afg'oniston va Pokiston o'rtasidagi munosabatlari. Afg'onistoning Eron bilan munosabatlari.

15-mavzu. Afg'on muammosini hal qilishda xalqaro tashkilotlarning o'rnî.

Afg'on muammosini «siyosiy jihaddan hal etish». «O'zbekiston respublikasining afg'on muammosini» hal etish yuritgan siyosati. Iqtisodiy aloqalarni o'rgatilishi va rivojlantirilishi. Afg'oniston-Tojikiston chegarasidagi vaziyat.

12-mavzu. XX asr oxirida Afg'onistonning ichki va tashqi siyosatidagi muammolar.
Afg'onistonning xalqaro mavqeい va ichki ishlariiga xalqaro reaksiyon kuchlarni aralashishi. Afg'on muammosini siyosiy jihatdan xal etish. Mamlakatda yangi